บทความวิจัย
การศึกษาวรรณกรรมแปลญี่ปุ่น เรื่อง “ขัปปะ”

โดย

นางสาวทัชชา จุลวงศ์
รหัสนักศึกษา 05520622

เสนอ

รองศาสตราจารย์ จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450 460 การศึกษาเอกเทศ
สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2555

ชื่อบทความวิจัย การศึกษาวรรณกรรมแปลญี่ปุ่น เรื่อง “ขัปปะ”

ชื่อนักศึกษา นางสาวทัชชา จุลวงศ์

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ

สาขาวิชา เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

ปีการศึกษา พุทธศักราช 2555

คำสำคัญ ขัปปะ, สมัยไทโช

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง “ขัปปะ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบทางวรรณกรรมของวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง “ขัปปะ” ได้แก่ โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก แก่นเรื่อง และกลวิธีการแต่ง รวมทั้งศึกษาคุณค่าด้านสังคมและเศรษฐกิจของวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง “ขัปปะ” นี้

จากการศึกษาพบว่า ผู้แต่งวรรณกรรมเรื่องนี้ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็น“ราชาเรื่องสั้นแดนอาทิตย์อุทัย” ผู้ที่เขียนเรื่องสั้นที่ได้รับยกย่องว่าเป็นเรื่องยอดเยี่ยมแบบคลาสสิกในวงการวรรณกรรมญี่ปุ่นยุคปัจจุบัน โดยเรื่อง “ขัปปะ” นี้มีโครงเรื่องเกี่ยวกับชายหนุ่มที่หลงเข้าไปในดินแดนขัปปะ ซึ่งตัวละครเอกในเรื่องจะเป็นตัวละครหลายลักษณะ มีความรู้สึกนึกคิดที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามเหตุการณ์ที่พบเจอเหมือนกับมนุษย์ทั่วไป ส่วนแก่นเรื่องของวรรณกรรมเรื่องนี้คือ ทางออกของการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุด ก็คือ ทางที่เข้ามาสู่ปัญหานั่นเอง นอกจากนี้ฉากยังสะท้อนและเสียดสีโลกแห่งความเป็นจริงในสังคมญี่ปุ่นสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 และมีกลวิธีการเล่าเรื่องโดยใช้ตัวละครในเรื่องเป็นผู้เล่า ส่วนศึกษาคุณค่าของวรรณกรรมแปลทางด้านสังคมและเศรษฐกิจญี่ปุ่นในสมัยไทโชที่มีผลต่อวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง “ขัปปะ” นี้ ชี้ให้เห็นว่า วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม และสังคมก็มีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือต่อผู้แต่งเช่นกัน

วิเคราะห์วรรณกรรมแปลญี่ปุ่น เรื่อง “ขัปปะ”

บทนำ

“ริวโนะซุเกะ อะคุตะงาวะ” คือ นักเขียนญี่ปุ่นร่วมสมัยคนแรกๆที่ได้รับการยกย่องอย่างกว้างขว้างในโลกตะวันตก ผู้นี้ได้ชื่อว่าเป็น “ราชาเรื่องสั้นแดนอาทิตย์อุทัย” ในระยะเวลาเพียง 10 ปี ริวโนะซุเกะเขียนเรื่องสั้นที่มีความเป็นตัวของตัวเอง และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวไว้จำนวน 150 เรื่อง เรื่องที่เขียนส่วนใหญ่เป็นเรื่องสั้นที่ได้รับยกย่องว่าเป็นเรื่องยอดเยี่ยมแบบคลาสสิกในวงการวรรณกรรมญี่ปุ่นยุคปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นด้านการใช้ถ้อยคำสำนวน ความคิด ตลอดจนการวางโครงเรื่องทุกแง่มุม (เคนซุเกะ ทะมะอิ 2521: 8) มีผลงานเด่น ได้แก่ โรเน็น (2457) ราโชมอน (2458) จมูก (2459) อิโมะกายุ (2459) โทบะโกะโทะอาคุมะ (2459) เกสะคุซันมาอิ (2460) ใยแมงมุม (2461) ฉากนรก (2461) ชีวิตคนบ้า (2462) นันคินโนะคิริซุโตะ (2463) โทชิชุน (2463) อางุนิโนะคะมิ (2463) ในป่าละเมาะ (2465) ลงทะเบียนความตาย (2469) เกนคะคุซันโบ (2470) ชูจูโนะโคโตบะ (2470) และขัปปะ (2470) ฯลฯ

เรื่อง “ขัปปะ” เป็นผลงานที่ริวโนะซุเกะเขียนขึ้นก่อนจะฆ่าตัวตายเพียง 4 เดือน ด้วยการใช้ยานอนหลับเกินขนาด กล่าวกันว่าการสิ้นชีวิตของริวโนะซุเกะถือว่าเป็นการสิ้นสุดวรรณกรรมสมัยไทโช (พ.ศ. 2455 - 2469) ซึ่งก็ไม่ได้หมายความเพียงว่าริวโนะซุเกะเขียนหนังสืออยู่ในสมัยไทโชพอดีเท่านั้น แต่เพราะ “ความหวาดหวั่นไม่แน่ใจในอนาคต” ที่ทำให้เขาฆ่าตัวตายนั้นก็เป็นลักษณะความคิดที่ครอบคลุมอยู่ทั่วไปในสมัยไทโชด้วยเช่นกัน

นวนิยายเรื่อง “ขัปปะ” นี้ ริวโนะซุเกะได้นำสัตว์ คือ “ขัปปะ” ซึ่งคนญี่ปุ่นคุ้นเคยกันดีมาตั้งแต่โบราณ มักปรากฏในนิทาน นิยาย ตำนาน และคำพังเพยในแง่ขบขันเสมอ มาผูกเรื่องตามจินตนาการของตน “ขัปปะ” เป็นเรื่องราวของชายคนไข้ในโรงพยาบาลโรคจิตแห่งหนึ่งที่ได้เล่าเรื่องราวประหลาดที่เขานั้นบอกว่าเขาได้ไปพบมา คือ การได้หลงเข้าไปในดินแดนของขัปปะ ทำให้เขาได้ใช้ชีวิตร่วมอยู่กับขัปปะในเมืองแห่งนั้น และนานวันเขาก็พบว่า วิถีชีวิตของขัปปะมีทั้งแตกต่างและเหมือนกับมนุษย์

ความน่าสนใจของนวนิยายเรื่อง “ขัปปะ” นี้ นอกจากเนื้อเรื่อง โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร และกลวิธีการประพันธ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของผู้แต่งแล้วนั้น สิ่งต่างๆที่ปรากฏในดินแดนขัปปะที่ผู้แต่งแต่งขึ้น แท้จริงก็ คือ ความเป็นไปที่ห้อมล้อมตัวของริวโนะซุเกะอยู่ เช่น ความวิตกกังวลเรื่องกรรมพันธุ์ เพราะมารดาของริวโนะซุเกะป่วยด้วยอาการทางประสาท และภาระหนักเนื่องจากการมีครอบครัวใหญ่ เพราะริวโนะซุเกะมีภาระต้องเลี้ยงดูญาติพี่น้องจำนวนมาก โดยผู้แต่งใช้ตัวละครในเรื่องเป็นตัวแทน คือ กวีขัปปะที่

ชื่อ “ทค” ทคเป็นขัปปะที่หลีกหนีจากระบบครอบครัว มีความเกรงกลัวว่าถ้ามีลูกลูกอาจจะไม่อยากเป็นขัปปะ และในท้ายที่สุดทคก็ได้ฆ่าตัวตายเพื่อหลีกหนีความจริงที่รายล้อมตัวทค และเพื่อแยกชีวิตกับศิลปะออกจากกัน โดยผู้แต่งได้บรรยายทัศนคติของทคไว้ดังต่อไปนี้

“ทคมักจะคุยเรื่องชีวิตของขัปปะหรือไม่ก็ศิลปะ

สิ่งที่ทคเชื่อก็คือเขาเห็นว่าการดำเนินชีวิตของขัปปะธรรมดาสามัญนั้นแสนจะบ้าบอสิ้นดี

การที่พ่อแม่ผัวเมียพี่น้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างที่ว่า ‘เป็นสุข’ นั้น

ที่แท้ก็คือการก่อทุกข์ให้กันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบครอบครัวนั้นบ้าบอเป็นที่สุด

ไม่มีอะไรเท่าเลยทีเดียว”

(ริวโนะซุเกะ 2470: 38)

นอกจากนี้ผู้แต่งยังเสียดสีและสะท้อนสภาพสังคมและเศรษฐกิจญี่ปุ่นในสมัยไทโช (พ.ศ. 2455 - 2469) คือ ช่วงญี่ปุ่นหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ซึ่งเป็นยุคที่ประชาธิปไตยเริ่มเบ่งบาน ภายใต้กระแสของลัทธิจักรวรรดินิยมหรือชาตินิยม เป็นยุคที่น่าจดจำในฐานะที่มีคณะรัฐบาลโดยแท้จริง ประชาชนเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น มีการเติบโตของลูกจ้างที่มาจากสหภาพแรงงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลส่งผลให้ผู้คนในสังคมมีความกดดัน ตึงเครียด และมีสภาพจิตใจที่ย่ำแย่

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เห็นว่าวรรณกรรมแปลเรื่อง “ขัปปะ” เป็นวรรณกรรมที่น่าสนใจ เปิดโลกทัศน์ผ่านหนังสืออย่างแยบคาย ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเลือกวรรณกรรมเล่มนี้เพื่อศึกษาองค์ประกอบของวรรณกรรม อันได้แก่ เนื้อเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร แก่นเรื่อง ฉาก บรรยากาศ กลวิธีการประพันธ์ พิจารณาการเสียดสีและภาพสะท้อนของสังคมและเศรษฐกิจญี่ปุ่นในสมัยไทโช และศึกษาทัศนคติของผู้แต่งที่สะท้อนผ่านวรรณกรรมเล่มนี้ เพื่อเป็นแนวทางแก่การศึกษาวรรณกรรมเรื่องอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง “ขัปปะ” ด้านโครงเรื่อง ตัวละคร แก่นเรื่อง ฉาก บรรยากาศ และกลวิธีการประพันธ์

2. เพื่อศึกษาคุณค่าของวรรณกรรมแปลทางด้านสังคมและเศรษฐกิจญี่ปุ่นในสมัยไทโชที่มีผลต่อวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง “ขัปปะ”

ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง “ขัปปะ” ของริวโนะซุเกะ อะคุตะงาวะ แปลโดยกัลยาณี สัตสุวรรณ สำนักพิมพ์แม่นวรรณกรรม ตุลาคม 2554 โดยศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

วิธีการดำเนินการศึกษา

1. ศึกษาทฤษฎีองค์ประกอบทางวรรณกรรม และวิเคราะห์วรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง “ขัปปะ”

2. รวบรวมข้อมูลต่างๆ คือ การศึกษารวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจญี่ปุ่นสมัยไทโช

    2.1 เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น หนังสือ บทความ วารสาร

    2.2 เก็บข้อมูลจากฐานข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต

3. สังเคราะห์ข้อมูล

4. นำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้ามาจัดลำดับความสำคัญและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ศึกษามา

5. สรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัย

องค์ประกอบทางวรรณกรรม

องค์ประกอบทางวรรณกรรมถือเป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อการวิเคราะห์คุณค่าของวรรณกรรมเรื่องนั้นๆ โดยผู้ศึกษาจะวิเคราะห์องค์ประกอบทางวรรณกรรมของวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง "ขัปปะ" ซึ่งประกอบไปด้วย โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก แก่นเรื่อง และกลวิธีการแต่ง ตามลำดับดังนี้

1. โครงเรื่อง

โครงเรื่อง คือ อุบายที่ผู้เขียนกำหนดเป็นแผนไว้แต่แรกว่า จะเปิดเรื่องอย่างไร จะสร้างอุปสรรคให้เกิดแก่ตัวละครอย่างไร จะให้ตัวละครมีความขัดแย้งกันอย่างไร เมื่อไร เมื่อสร้างอุปสรรคและความคิดขัดแย้งแล้ว จะต้องหากลวิธีในการแก้อุปสรรคและความขัดแย้งนั้นให้แก่ตัวละครด้วย จนกระทั่งตอนจบเรื่องหรือปิดเรื่อง จะปิดเรื่องอย่างไรจึงจะดีและเหมาะสมที่สุด (เถกิง พันธุ์เถกิงอมร 2528: 251)

โครงเรื่องของเรื่อง “ขัปปะ” เป็นเรื่องราวของคนไข้หมายเลข 23 ในโรงพยาบาลโรคจิตแห่งหนึ่ง เล่าเรื่องราวประหลาดที่เขานั้นได้ไปพบมาว่า เมื่อ 3 ปีก่อน เขาเดินทางท่องเที่ยวไปตามหุบเขาและได้หลงเข้าไปในดินแดนของขัปปะ ชายหนุ่มอาศัยอยู่ในเมืองแห่งนี้จนเริ่มจำภาษา และเข้าใจความคิด วิถีชีวิตขนบธรรมเนียมของขัปปะซึ่งมีทั้งเหมือนและแตกต่างกับมนุษย์อย่างสิ้นเชิง แต่แล้ววันหนึ่งทคกวีชาวขัปปะซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของชายหนุ่มยิงตัวตาย ทำให้ชายหนุ่มรู้สึกหดหู่เลยอยากจะกลับไปโลกมนุษย์ แต่ไม่ว่าจะเดินหาสักเท่าไรก็ไม่พบรูที่เขาตกลงมาทีแรก จนเมื่อได้พบกับขัปปะชราจึงรู้ว่าทางออกก็คือทางที่เข้ามานั่นเอง หลังจากที่กลับออกมาจากดินแดนขัปปะ ชายหนุ่มทำกิจการบางอย่างล้มเหลว ก็อยากกลับไปยังดินแดน ขัปปะ จึงหนีออกจากบ้าน กำลังจะขึ้นรถไฟแต่แล้วก็ถูกตำรวจจับเสียก่อน และถูกพามาโรงพยาบาล เมื่อเข้ามาอยู่โรงพยาบาลชายหนุ่มก็คิดถึงดินแดนขัปปะอยู่ตลอดเวลา ในที่สุดแพทย์ของโรงพยาบาลก็ตรวจพบว่าเขาเป็นโรคจิตชนิดอาการกำเริบเร็ว

2. ตัวละคร

ตัวละครเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเค้าโครงเรื่องในนวนิยาย เรื่องสั้น บทกวีนินธ์ต่างๆ เป็นตัวแทนของมนุษย์เป็นผู้ดำเนินเรื่องและแสดงให้เห็นแก่นเรื่อง (สุพรรณี โกศัลวัฒน์ 2530 : 30) ประเภทของตัวละครสามารถแบ่งตามบทบาทของตัวละครได้ 2 แบบ คือ

ตัวละครเอก คือตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในเรื่องและทำให้เนื้อเรื่องสามารถดำเนินต่อไปได้ ตัวละครรอง คือตัวละครประกอบในเรื่องที่ผู้แต่งใช้เสริมเนื้อเรื่องของตัวละครเอกให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (กุหลาบ มัลลิกะมาส 2529 : 113)

ตัวละครเอก ได้แก่ ชายหนุ่มนิรนาม คนไข้หมายเลข 23 โรงพยาบาลโรคจิตแห่งหนึ่ง ที่เมื่อ 3 ปีก่อน เขาเดินทางเที่ยวท่องไปตามหุบเขา เขาได้พบกับขัปปะโดยบังเอิญและวิ่งไล่จับจนตกลงไปในหลุมมืดตรงสะพานที่ชื่อว่า “สะพานขัปปะ” เขาได้ตกลงมาในดินแดนขัปปะ เขาเป็นมนุษย์เพียงคนเดียวที่ได้ใช้ชีวิตอยู่กับบรรดาขัปปะในดินแดนขัปปะแห่งนี้

ลักษณะนิสัยของชายหนุ่มคือ เป็นคนที่ปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมได้อย่างดีเยี่ยม เข้าอกเข้าใจขัปปะได้เป็นอย่างดี เป็นคนช่างสังเกต ค่อนข้างรอบคอบเป็นอย่างมาก เพราะเพียงระยะเวลาไม่นานชายหนุ่มก็เริ่มจำภาษาขัปปะได้บ้าง และก็เข้าใจวิถีชีวิตของขัปปะ

ดังเนื้อความที่ว่า

“ข้าพเจ้าเริ่มจำภาษาที่ขัปปะใช้พูดคุยกันประจำวันได้ทีละเล็กทีละน้อย
แล้วก็เริ่มเข้าใจขนบธรรมเนียมประเพณีของขัปปะเพิ่มขึ้นด้วย”

(ขัปปะ : 31)

ในตอนท้ายของเรื่อง หลังจากออกจากดินแดนขัปปะแล้วนั้น ชายหนุ่มก็เริ่มรู้สึกไม่ชอบและไม่อยากเป็นมนุษย์ อยากจะมีชีวิตเป็นขัปปะเสียมากกกว่า ชายหนุ่มจึงต้องการที่จะกลับไปสู่ดินแดนขัปปะ แต่ก็ถูกตำรวจจับและพามาโรงพยาบาลเสียก่อน ในที่สุดชายหนุ่มผู้นี้ได้กลายเป็นคนเสียสติ

ดังเนื้อความที่ว่า

“หลังจากที่กลับออกมาจากดินแดนขัปปะได้แล้ว
ข้าพเจ้ารู้สึกรำคาญกลิ่นกายมนุษย์อยู่ชั่วพักหนึ่ง
ถ้าเทียบขัปปะกับมนุษย์เราแล้ว ขัปปะเป็นสัตว์ที่สะอาดสะอ้านจริงๆ
ยิ่งกว่านั้นความที่ชินกับการมองเห็นแต่ขัปปะเท่านั้น
ทำให้รู้สึกไม่ค่อยสบายกระอักกระอ่วนพิกลเวลามองหัวมนุษย์
เรื่องนี้พวกท่านอาจจะไม่เข้าใจก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นตาหรือปาก เฉพาะอย่างยิ่งตรงจมูกมนุษย์
ทำให้ข้าพเจ้าอดไม่ได้ที่จะรู้สึกหวาดกลัวอย่างประหลาด
ดังนั้นถ้าเป็นไปได้ ข้าพเจ้าพยายามที่จะไม่พบใครเลย
แต่ว่ามนุษย์เรานั้นสามารถปรับตัวให้ชินกับอะไรได้ไม่ช้าก็เร็ว ”

(ขัปปะ : 115)

“พอข้าพเจ้าล้มเหลวเรื่องนั้นแล้ว ก็คิดหาทางจะกลับไปยังดินแดนขัปปะอีก
ใช่แล้ว ข้าพเจ้าไม่ได้พูดว่า “อยากไป” แต่พูดว่า “อยากกลับ”
เพราะข้าพเจ้านึกถึงดินแดนขัปปะราวกับเป็นบ้านเกิดเมืองนอนของตัวเองทีเดียว”

(ขัปปะ : 116)

“สองสามวันต่อจากนั้น ข้าพเจ้าได้ต้อนรับขับปะต่างๆ ผู้แวะมาเยี่ยมเยียน
อาการโรคของข้าพเจ้าตามที่ดร.เอส พูดก็คือ โรคจิตชนิดอาการกำเริบรวดเร็ว
แต่ถ้าตามความเห็นหมอชัค ข้าพจ้าว่าท่านคงไม่ค่อยชื่นชมนัก
สรุปว่าข้าพเจ้าน่ะ ไม่ได้เป็นโรคนี้หรอก คนที่เป็นโรคนี้คือ ดร.เอส
รวมถึงหมอที่ดูแลข้าพเจ้าและพวกท่านทั้งหลายต่างหาก”

(ขับปะ : 118)

ตัวละครประกอบ เป็นตัวละครขับปะที่ผู้แต่งสร้างสรรค์ขึ้นมาเลียนแบบมนุษย์เรา กล่าวคือ ตัวละครขับปะทุกตัวจะมีการประกอบอาชีพไม่แตกต่างจากมนุษย์เลย เช่น ชาวประมง แพทย์ ประธานบริษัท นักกวี นักปรัชญา นักแต่งเพลง นักดนตรี นักศึกษา ผู้พิพากษา บุรุษไปรษณีย์ หรือแม้กระทั่งผู้สอนศาสนา เป็นต้น

ตัวละครประกอบฝ่ายขับปะ ที่โดดเด่นมีหลายตัว ได้แก่ ชัค , บัค , เกล , ทค , มัค

บัค เป็นขับปะตัวแรกที่ชายหนุ่มพบเห็น ซึ่งทำให้ชายหนุ่มหลงเข้ามาในดินแดนของขับปะ อีกทั้งยังเป็นผู้ที่สนิทกับชายหนุ่มมากที่สุดในช่วงครึ่งเดือนแรก บัคประกอบอาชีพเป็นชาวประมง มีลักษณะนิสัยร่าเริง ชอบหัวเราะ แต่บางอารมณ์ก็ขี้อาย และชอบกล่าวคำขอโทษ

ดังเนื้อความที่ว่า

“ “เฮ้ บัค เป็นอะไรไปล่ะ” แต่บัคก็ไม่ตอบคำถาม
แถมยังกลับกระโดลุกพรวดขึ้นแลบลิ้นแปลบออกมา
ทำท่าราวกับกบที่กำลังจะกระโดดเข้ามาตวัดข้าพเจ้าเข้าปาก ”

“บัครู้สึกเหนียมอาย ยกมือขึ้นจับศีรษะหลายครั้ง พลางกล่าวขอโทษชัคว่า
“ขออภัย ต้องขอโทษจริงๆที่จริงเวลาทำให้นายคนนี้เกิดกลัวขึ้นมาแล้วสนุกดี แต่วันนี้เลยเถิดไปหน่อย”
แล้วก็เลยมาขอโทษข้าพเจ้าว่า “ขอโทษนายด้วยนะ ให้อภัยฉันเถอะ” ”

(ขับปะ : 26)

ชัค เป็นแพทย์ประจำดินแดนขับปะ เป็นผู้รักษาและตรวจอาการกระทบกระเทือนหลังจากเข้ามาในดินแดนขับปะของชายหนุ่ม เป็นผู้สอนภาษาขับปะให้แก่ชายหนุ่มอีกด้วย ด้วยความที่ชัคเป็นแพทย์ชัคจึงมีนิสัยอ่อนโยน ชอบช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

ดังเนื้อความที่ว่า

“ชัคให้ข้าพเจ้านอนลงบนเตียงเล็กๆที่สะอาด แล้วก็ให้ดื่มน้ำยาใสๆหนึ่งถ้วย
ชัคจะเข้ามาตรวจอาการข้าพเจ้าวันละสองสามครั้งเป็นประจำ แล้วราวทุกสามวัน”

(ขัปปะ : 24)

เกล ประกอบอาชีพเป็นประธานบริษัทผลิตกระจก เป็นขัปปะยอดนายทุน มีลักษณะนิสัยเป็นมิตรกับผู้อื่น แต่ในทางกลับกันเวลาทำธุรกิจก็มีความเห็นแก่ตัวอยู่พอสมควร เป็นตัวละครที่ทำให้ชายหนุ่มเห็นและเข้าใจว่าในดินแดนของขัปปะก็มีพวกนักธุรกิจที่เห็นแก่ประโยชน์ของตน โดยไม่สนใจความเด็ดร้อนหรือความลำบากของกรรมกรและคนงานที่ทำงานให้กับเขาเลย ซึ่งเป็นลักษณะของนักธุรกิจส่วนใหญ่ในญี่ปุ่นสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1

ดังเนื้อความที่ว่า

“เกลหยิบจานแซนด์วิชจากโต๊ะใกล้ๆมาเชื้อเชิญให้กิน
แล้วก็พูดขึ้นหน้าตาเฉยกับข้าพเจ้าว่า
“เป็นไง ลองสักชิ้นสิ นี่ก็เนื้อกรรมกรเหมือนกัน” ”

(ขัปปะ : 56)

ทค เป็นกวีขัปปะไว้ผมยาวรุงรัง มีอารมณ์ศิลปินสูง เป็นขัปปะที่พยายามหลักหนีจากระบบครอบครัว มีความเกรงกลัวว่าถ้ามีลูก ลูกอาจจะไม่อยากเป็นขัปปะ เป็นพวกที่นิยมรักอิสระเสรี ไม่ชอบการผูกมัด ดังนั้นทคจึงไม่มีภรรยา ชายหนุ่มมักจะมาพูดคุยกับทคเรื่องชีวิตของขัปปะหรือไม่ก็ศิลปะ และในภายหลังทคได้ฆ่าตัวตาย เพื่อหลักหนีความจริงที่รายล้อมตัวทค และเพื่อแยกชีวิตกับศิลปะออกจากกัน การตายของทคก็เป็นฉนวนเหตุให้ชายหนุ่มตัดสินใจหาทางออกจากดินแดนขัปปะอีกด้วย

ดังเนื้อความที่ว่า

“ทคมักจะคุยเรื่องชีวิตของขัปปะหรือไม่ก็ศิลปะ
สิ่งที่ทคเชื่อก็คือเขาเห็นว่าการดำเนินชีวิตของขัปปะธรรมดาสามัญนั้นแสนจะบ้าบอสิ้นดี
การที่พ่อแม่ผัวเมียพี่น้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างที่ว่า “เป็นสุข” นั้น
ที่แท้ก็คือการก่อทุกข์ให้กันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบครอบครัวนั้นบ้าบอเป็นที่สุด
ไม่มีอะไรเท่าเลยทีเดียว วันหนึ่งเขาชี้ออกไปนอกหน้าต่างแล้วตะโกนว่า
“ดูซิ ดูอะไรบ้าๆนั่นสิ”
ข้างนอกหน้าต่างมีขัปปะหนุ่มหนึ่งตัวเดินหายใจหอบมา
โดยมีขัปปะพ่อแม่และขัปปะตัวผู้ตัวเมียอีกราว 7-8 ตัวเกาะห้อยรุงรังอยู่รอบคอ
แต่ข้าพเจ้ากลับรู้สึกซาบซึ้งกับจิตใจที่เสียสละมากกว่า”

(ขัปปะ : 38)

“นอกจากทคจะเป็นศิลปินแล้ว
ความคิดด้านศิลปะของเขายังไม่เหมือนใครอีกด้วย
ทคเชื่อว่าศิลปะนั้นไม่อยู่ใต้อำนาจใดๆ
ถ้ารักจะเป็นศิลปินก็ต้องทำตัวเป็นซูเปอร์ขัปปะ
อยู่เหนือความดีความเลวใดๆทั้งสิ้น”

(ขัปปะ : 39)

มัค เป็นนักปรัชญาขัปปะ ผู้เขียนหนังสือ “คำของคนโง่” ซึ่งเป็นหนังสือที่สะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติของชาวขัปปะได้เป็นอย่างดี มัคเป็นผู้ที่ทำให้ชายหนุ่มเข้าใจทัศนคติของขัปปะได้ดียิ่งขึ้น แต่มัคก็มีนิสัยชอบเก็บตัว เข้าถึงได้ยาก

ดังเนื้อความที่ว่า

“มัคไม่ค่อยโผล่หน้าออกไปข้างนอกนัก มักจะอยู่แต่ในบ้านมากกว่า
ข้าพเจ้าเองบางทีก็ออกไปคุยกับมัคที่บ้านเขา
มัคมักจะอยู่แต่ในห้องที่มืดสลัวเปิดไฟโคมกระจกสีเอาไว้
เขานั่งหันหน้าเข้าหาโต๊ะตัวสูง แล้วก็อ่านหนังสือเล่มหนาๆเป็นประจำ”

(ขัปปะ : 43)

ขัปปะสูงอายุ เป็นขัปปะอาวุโสตัวหนึ่งที่อาศัยอยู่แถบชานเมือง ดำรงชีวิตอยู่อย่างเงียบสงบ แต่ลักษณะภายนอกของขัปปะชรานั้นกลับมีลักษณะเหมือนขัปปะเด็ก อายุประมาณ 12-13 ปีเท่านั้น ในตอนท้ายของเรื่องขัปปะชรา คือ ผู้ไขปัญหาและเปิดทางเพื่อกลับสู่โลกมนุษย์ให้แก่ชายหนุ่มอีกด้วย

ดังเนื้อความที่ว่า

“ “เอาละ ออกไปทางนี้ก็ได้”
ขัปปะสูงอายุกล่าวดังนั้นแล้ว ชี้ไปที่เชือกซึ่งห้อยลงมา
สิ่งแรกที่ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นเชือก อันที่จริงคือบันไดเชือกนั่นเอง
“ถ้างั้นผมจะขอออกไปทางนี้”
“ฉันขอบอกไว้ก่อนนะว่า ออกไปแล้วอย่าเสียใจทีหลังก็แล้วกัน”
“ไม่อย่างแน่นอน ผมไม่มีวันจะเสียใจอย่างแน่นอน”
ตอบดังนั้นแล้ว ข้าพเจ้าเริ่มไต่บันไดเชือกขึ้นไป
พอมองมาเห็นจานบนหัวขัปปะอาวุโสอยู่เบื้องล่าง ”

(ขัปปะ : 114)

3. ฉาก

ในบทละคร คำว่า “ฉาก” หมายถึง เวทีและส่วนประกอบเวทีตามเนื้อเรื่อง แต่ในนวนิยาย เรื่องสั้น หรือนิทานมีความหมายกว้างขวางกว่ามาก เพราะนอกจากจะบอกแก่ผู้อ่านว่าเรื่องนั้นเกิดที่ไหน เมื่อไรแล้ว ยังหมายถึงรายละเอียดอื่นๆ ที่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องนั้นได้ดียิ่งขึ้น เช่น การสร้างอารมณ์ (Mood) และบรรยากาศ (Atmosphere) เป็นต้น นั่นคือในบางครั้งผู้ประพันธ์อาจบรรยายฉากในความหมายพิเศษเพื่อเป็นการเปรียบเทียบกับสภาพจิตใจของตัวละคร เช่น บรรยายฉากที่ปกคลุมไปด้วยหมอก เพื่อให้เห็นว่าตัวละครต้องประสบความยากลำบากและวุ่นวายใจ และในบางกรณี ฉาก อาจมีบทบาทเสมือนตัวละครตัวหนึ่งในเรื่อง คือ มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับนาฏการ (action) ของตัวละครในเรื่อง

โดย ธัญญา สังขพันธานนท์ (2539: 193-197) ยังได้กล่าวถึงการวิเคราะห์และการประเมินค่าฉากไว้ 4 ลักษณะ คือ

1. ฉากกับความน่าเชื่อถือ ในเรื่องแนวสมจริงหรือสัจนิยม ฉากมีความสำคัญมากในแง่ของการสร้างความน่าเชื่อถือ ในการประเมินค่าจึงต้องพิจารณาความน่าเชื่อถือและความใกล้เคียงกับความจริงเป็นสำคัญ

2. ฉากกับตัวละคร ผู้ศึกษาควรจะศึกษาว่าฉากและสถานที่ในเรื่องมีอิทธิพลต่อตัวละครในด้านใดบ้าง เช่น ตัวละครมีความรู้สึกอย่างไรบ้างต่อสถานที่ที่อยู่อาศัย ฉากมีอิทธิพลอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงความคิด พฤติกรรม ทัศนคติและการกระทำของตัวละครอย่างไรบ้าง

3. ฉากกับบรรยากาศในเรื่อง ฉากและสถานที่มีผลอย่างยิ่งต่อการสร้างบรรยากาศหรืออารมณ์ของเรื่อง ดังนั้น การวิเคราะห์การใช้ฉากเพื่อสร้างบรรยากาศของเรื่อง จึงอาจจะเริ่มจากการให้รายละเอียดของฉากว่านำไปสู่ความเข้าใจในปมปัญหาของเรื่องมากน้อยเพียงใด การสร้างอารมณ์และบรรยากาศเกิดจากการใช้องค์ประกอบอะไรบ้าง

4. ฉากกับองค์ประกอบของเรื่อง ฉากควรมีความสัมพันธ์และกลมกลืนกับองค์ประกอบของเรื่องด้วย ทั้งโครงเรื่อง ตัวละคร แก่นเรื่อง และองค์ประกอบอื่นๆ

จากข้อมูลที่ได้ศึกษาดังกล่าวมาข้างต้น สามารถนำมาใช้วิเคราะห์ฉากในวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง "ขัปปะ" ได้ดังนี้

ฉากในวรรณกรรมเรื่องนี้ โดยส่วนใหญ่จะดำเนินเรื่องอยู่ที่ฉากในดินแดนขัปปะ ตั้งแต่ สะพานขัปปะ เมืองขัปปะ งานแสดงดนตรี และทางออกสู่โลกมนุษย์ สถานที่เหล่านี้ล้วนเป็นสถานที่ที่ผู้แต่งจินตนาการขึ้นมาแต่ยังคงเอกลักษณ์เฉพาะของประเทศญี่ปุ่นไว้ อีกทั้งยังสะท้อนและเสียดสีโลกแห่งความเป็นจริงในสังคมญี่ปุ่นสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 โดยฉากต่างๆ ที่กล่าวมานี้ถือว่าเป็นฉากที่เป็นสิ่งประดิษฐ์ ที่แสดงให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ต่างๆของคนในสมัยนั้น

สะพานขัปปะ เป็นฉากที่ทำให้ชายหนุ่มหลงเข้ามาในดินแดนขัปปะหลังจากที่ชายหนุ่มได้วิ่งไล่จับขัปปะตัวหนึ่งมา เป็นสถานที่ที่อยู่ระหว่างโลกมนุษย์และดินแดนขัปปะ

ดังเนื้อความที่ว่า

“พอขัปปะเห็นวัวตัวนี้เท่านั้น ก็ส่งเสียงร้องออกมาแล้วกระโจนหายเข้าไปในดงไผ่เตี้ย
ข้าพเจ้าเองนึกแต่ว่า “ได้การละ” แล้ววิ่งตามไปอย่างกระชั้นชิด
ไม่ทันรู้ว่ามีหลุมดักอยู่ พอรู้สึกว่าปลายนิ้วสัมผัสหลังของขัปปะที่ลื่นปราด
ข้าพเจ้าก็เสียหลักหัวทิ่ม ตกโครมลงไปในหลุมมืดมิดทันใด
มนุษย์เรานี่พอเผชิญกับวิกฤตการณ์โดยฉับพลัน มักนึกไปถึงอะไรๆที่ไม่น่าเชื่อ
ตอนที่ข้าพเจ้าออกอุทาน “โอ๊ะ” นั้น
ข้าพเจ้าก็นึกออกมาได้ว่า ใกล้ๆที่พักที่บ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติคะมิโคชินั้น
มีสะพานอยู่แห่งหนึ่งชื่อว่า “สะพานขัปปะ”
จากนั้นก็จำได้เพียงว่า เห็นอะไรอย่างหนึ่งคล้ายสายฟ้าแลบแปลบตรงหน้า
แล้วข้าพเจ้าก็สิ้นสติสมประดีไป”

(ขัปปะ : 22)

ดินแดนขัปปะ เป็นสถานที่ที่ผู้แต่งได้จินตนาการขึ้นให้ดินแดนขัปปะนั้นมีทุกอย่างคล้ายคลึงกับโลกแห่งความเป็นจริงของประเทศญี่ปุ่นมาก กล่าวคือ เป็นเมืองที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสบายไม่ต่างจากกรุงโตเกียวในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 เลย เป็นสถานที่หลักในการดำเนินเรื่องของเรื่องนี้ เป็นดินแดนที่ชายหนุ่มตัวละครเอกได้หลงเข้ามา และใช้ชีวิตอยู่กับขัปปะ ซึ่งเป็นสัตว์ในตำนานของคนญี่ปุ่น

ดังเนื้อความที่ว่า

“สองข้างทางในตัวเมืองนั้นไม่ต่างไปจากถนนกินซ่าเลย
กล่าวคือ มีต้นเบิชเรียงรายอยู่สองข้าง บนถนนก็มีรถยนต์แล่นผ่านไปมา
สองฟากถนนภายใต้ร่มเงาของต้นเบิชมีร้านรวงต่างๆเรียงรายและต่างก็มีผ้ากันแดดขึงอยู่”

(ขัปปะ : 24)

“อารยธรรมในเมืองนี้ไม่แตกต่างจากอารยธรรมญี่ปุ่น
ตรงมุมห้องรับแขกที่หันไปทางหน้าบ้าน
มีเปียโนหลังเล็กๆหลังหนึ่งตั้งอยู่ด้วย ที่กำแพงมีภาพพิมพ์ใส่กรอบแขวนอยู่
แต่สิ่งที่ไม่ขอบใจที่สุดในบ้านก็คือ โต๊ะและเก้าอี้ก็มีขนาดเหมาะกับร่างกายและส่วนสูงของขัปปะ
ข้าพเจ้าจึงมีความรู้สึกว่าถูกจับตัวมาไว้ในห้องเด็ก ”

(ขัปปะ : 25)

งานแสดงดนตรี เป็นสถานที่ที่ผู้แต่งสร้างขึ้นเพื่อเสียดสีและสะท้อนความเป็นจริงในสังคมสมัยไทโช กล่าวคือ สะท้อนภาพเหตุการณ์ความไม่สงบในญี่ปุ่นสมัยไทโชที่เกิดการจลาจลนับครั้งไม่ถ้วน อีกทั้งยังเสียดสีความเป็นจริงที่ว่า ในสมัยไทโชมีการออกกฎหมายเพื่อคงไว้ซึ่งความมั่นคงในการปกครอง เป็นกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพทางด้านความคิดของปัญญาชน ซึ่งมีอิทธิพลต่อผลงานของศิลปิน ไม่ว่าจะเป็นนักเขียน จิตรกร นักดนตรี มิใช่น้อย ในเรื่องนี้งานแสดงดนตรีเป็นฉากที่ที่ทำให้ชายหนุ่มเข้าใจและรับรู้ว่าในดินแดนขัปปะแห่งนี้ก็เป็นเมืองที่มีปัญหาความวุ่นวายความไม่สงบต่างๆไม่ได้ต่างอะไรไปจากในญี่ปุ่นเลย

ดังเนื้อความที่ว่า

“งานแสดงดนตรีครั้งที่ 3 สถานที่ที่จัดแสดงก็ไม่แตกต่างไปจากสถานที่แสดงดนตรีในญี่ปุ่นเท่าไร
ขัปปะตัวผู้และตัวเมียราวสามร้อยถึงสี่ร้อยตัวต่างถือสูจิบัตรอยู่ในมือและต่างก็ตะแคงหูฟังอย่างตั้งใจ”

(ขัปปะ : 47)

“ “ห้ามเล่น”
จากนั้นก็เกิดโกลาหลวุ่นวานกันใหญ่
“ตำรวจทรราช”
“เล่นต่อไปคราบัค”
“บ้า หดหัวไปเถอะ”
“อย่าขอมแพ้นะ”
ท่ามกลางเสียงตะโกนต่างๆเหล่านี้ เก้าอี้ล้มก็ดึง สูจิบัตรปลิวว่อน
ยิ่งไปกว่านั้นยังมีขวดน้ำหวานเปล่าๆ ก้อนหิน แตงกวาที่กัดกินไปบ้างแล้วปลิวว่อนลงมาด้วย
ข้าพเจ้าเองได้แต่ตะลึงจังงัง กำลังจะถามทคถึงสาเหตุ
ทคเองก็ทำท่าตื่นเต้น ลุกขึ้นยืนบนเก้าอี้ กู่ตะโกนซ้ำๆซากๆว่า
“เล่นต่อไป เล่นต่อไปคราบัค” ”

(ขัปปะ : 49)

“ “นี่มันอะไรกัน”
“นี่น่ะหรือ เรื่องทำนองนี้เกิดขึ้นบ่อยๆที่นี่

ตั้งแต่แรกเริ่มมาแล้ว ไม่ว่าจะเป็นรูปเขียน วรรณกรรม หรือ...
เดิมทีเดียว ไม่ว่าจะเป็นภาพวาดหรือวรรณกรรม มันล้วนแต่พอมองเห็นชัดว่าอะไรเป็นอะไร
ประเทศนี้เลยไม่มีการห้ามขายหรือห้ามแสดงภาพ แต่ว่าเรามีการห้ามแสดงดนตรี
ไม่ว่าจะเป็นเพลงที่ทำลายจารีตนิยมหรือไม่อย่างไร
ขัปปะที่ไม่มีหูเลยย่อมไม่เข้าใจอยู่นั่นเอง" "

(ขัปปะ : 50)

ทางออกสู่โลกมนุษย์ นั่นก็คือ ทางเดิมที่ชายหนุ่มหลงเข้ามาในดินแดนขัปปะ แต่การที่จะออกไปได้นั้น ชายหนุ่มต้องเดินทางไกลและใช้ความพยายามในการค้นหาอยู่นานจึงจะค้นพบ ซึ่งผู้แต่งได้สอดแทรกข้อคิดไว้ว่า ทางออกของการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุด ก็คือ ทางที่เข้ามาสู่ปัญหานั่นเอง

ดังเนื้อความที่ว่า

"ขัปปะสูงอายุจ้องหน้าข้าพเจ้าด้วยดวงตาที่มีน้ำหล่อลื่นเป็นประกายวาว
ในที่สุดก็ลุกขึ้น เดินไปทางมุมห้องแล้วดึงเชือกเส้นหนึ่งที่โยงมาจากเพดาน
และแล้วหลังคาก็เปิดออกเป็นช่อง ข้าพเจ้าไม่ได้สังเกตเห็นช่องนี้มาก่อนเลย
มองทะลุช่องบนหลังคากลมๆนั้น ขึ้นไปก็เห็นกิ่งสนและกิ่งไซเปรส
เหนือนั้นคือท้องฟ้าสีครามสดใสแล้วยังเห็นยอดเขายะริงทะเกะลูกนั้นคล้ายปลายธนูสูงเสียดฟ้าอีกด้วย
ข้าพเจ้าลิงโลดดีใจราวกับเด็กเห็นเครื่องบินก็ไม่ปาน"

(ขัปปะ : 113-114)

4. แก่นเรื่อง

แก่นเรื่อง คือ จุดสำคัญของเรื่อง ซึ่งผู้เขียนต้องการสื่อสารกับผู้อ่าน แก่นเรื่องจะเชื่อมโยงเรื่องราวทั้งหมดเข้าด้วยกัน โดยจะปรากฏตั้งแต่ตอนต้นเรื่องถึงตอนจบเรื่อง แก่น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , 2538 : 129-130)

แก่นเรื่องของเรื่อง "ขัปปะ" ผู้แต่งได้สอดแทรกข้อคิดไว้ว่า ทางออกของการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุด ก็คือ ทางที่เข้ามาสู่ปัญหานั่นเอง

5. กลวิธีการแต่ง

กลวิธีการแต่ง หมายถึง แนวทางที่นักเขียนเลือกใช้และเรียบเรียงถ้อยคำเพื่อที่จะแสดงความคิดเห็นหรือแก่นเรื่อง กลวิธีการต่างเกิดจากองค์ประกอบต่างๆ เช่น การเลือกใช้ประโยค วลี หรือการใช้ภาษาในเชิงความเปรียบเทียบ (ธัญญา สังขพันธานนท์ 2539 : 208-209)

ในการวิเคราะห์กลวิธีการแต่งนวนิยายแปลญี่ปุ่น เรื่อง ขัปปะ นี้ จะพิจารณากลวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่องและกลวิธีเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง ดังนี้

การเปิดเรื่อง เป็นจุดเริ่มต้นของเรื่องอันจะเป็นการเกริ่นมาเพื่อดึงดูดให้ผู้อ่านติดตามเรื่องต่อไป ตอนเริ่มเรื่องนี้จึงเป็นตอนสำคัญ ผู้แต่งจะต้องสรรหาวิธีที่จะทำให้การเปิดเรื่องทำให้ผู้อ่านสนใจใคร่รู้เรื่องต่อไป ซึ่งมีวิธีการต่างๆ ได้แก่ เปิดเรื่องโดยการบรรยายหรือพรรณนา เปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา เปิดเรื่องด้วยการกระทำ และเปิดเรื่องโดยใช้คำคม (บาหยัน อิ่มสำราญ 2548 : 21)

การเปิดเรื่อง ของ “ขัปปะ” ผู้แต่งได้เปิดเรื่องโดยการบรรยายและพรรณนา ซึ่งเป็นวิธีการเปิดเรื่องที่ผู้แต่งทั่วไปนิยมใช้ โดยเป็นการบรรยายเหตุการณ์ ลักษณะของตัวละคร หรือ อารมณ์ความรู้สึกของตัวละครในเรื่อง ก่อนจะเข้าสู่เรื่องเป็นลำดับต่อไป โดยผู้แต่งใช้กลวิธีเล่าเรื่องแบบที่ผู้เล่าไม่ได้เป็นตัวละครเอกกล่าวถึงตัวละครเอกของเรื่อง ซึ่งผู้เล่าเรื่องในบทนำก็คือ ดอกเตอร์เอส ผู้อำนวยการโรงพยาบาลที่ดูแลอาการป่วยทางประสาทของชายหนุ่มนิรนาม ได้กล่าวถึงตัวละครเอก คือ ชายหนุ่มคนไข้หมายเลข 23 ของโรงพยาบาลโรคจิตแห่งหนึ่ง บรรยายถึงสภาพของชายหนุ่มในเวลา ณ ปัจจุบันที่ชายหนุ่มได้เข้ารับการรักษาหลังจากออกมาจากดินแดนของขัปปะแล้ว

ดังเนื้อความที่ว่า

> “เรื่องนี้เป็นเรื่องที่คนไข้หมายเลข 23 ในโรงพยาบาลโรคจิตแห่งหนึ่งเล่าให้ใครต่อใครฟังกัน
> คนไข้ชายรายนี้คงจะอายุเกินสามสิบปีแล้ว แต่เวลาดูเผินๆจะรู้สึกว่าอายุน้อยกว่านั้น
> ประสบการณ์ครึ่งชีวิตของเขา... เอาละ เรื่องนั้นจะเป็นอย่างไรก็ช่างเถอะ
> เขามักจะนั่งกอดเข่าอยู่นิ่งๆ บางทีก็มองผ่านซี่กรงออกไปนอกหน้าต่าง
> เฝ้าดูต้นโอ๊กซึ่งไม่มีแม้แต่ใบแห้งๆสักใบ กิ่งก้านของมันทอดเสียดท้องฟ้าที่ครึ้มชอุ่มด้วยเมฆ
> แต่จะบอกว่าเขาอยู่นิ่งๆเสียทีเดียวก็ไม่ถูกนัก เขาจะคุยยืดยาวกับผม ดอกเตอร์เอส ผู้อำนวยการโรงพยาบาล”
>
> (ขัปปะ : 15)

> “คนไข้หมายเลข 23 ที่ดูหน้าตาหนุ่มกว่าอายุจริงจะก้มศีรษะคำนับคุณอย่างนอบน้อม
> และเชิญให้คุณนั่งบนเก้าอี้ไม่มีเบาะ จากนั้นก็ยิ้มเศร้าๆ ก่อนจะเริ่มเล่าเรื่องซ้ำตอนสุดท้าย
> ผมยังจำสีหน้าของเขาได้ดี ตอนเล่าเรื่องจบ เขาจะผลุนผลัน ลุกขึ้น ชูกำปั้นร่อน ร้องตะโกนว่า
> “ออกไปให้พ้น ไอ้พวกสารเลว ไอ้พวกแกมันบ้า อิจฉาตาร้อน สกปรก
> ลามก ขี้โกง หลอกลวง โหดร้าย เห็นแก่ตัว ออกไปให้พ้นเชียวนะ ไอ้พวกชั่วช้า...” ”
>
> (ขัปปะ : 16)

ผู้แต่งได้เปิดเรื่องโดยกล่าวถึงพฤติกรรมของตัวละครเอกที่สร้างความตกใจและความสงสัยแก่ผู้อ่าน เพื่อดึงความสนใจให้ผู้อ่านรู้สึกอยากติดตามเรื่องราวต่อไป

การดำเนินเรื่อง ของ "ขัปปะ" ผู้แต่งได้ใช้วิธีการดำเนินเรื่องแบบย้อนกลับไปเล่าเหตุการณ์ที่เป็นสาเหตุทำให้ชายหนุ่มนิรนามต้องมาอยู่ในโรงพยาบาลโรคจิตแห่งนี้ นั่นก็คือ การที่ชายหนุ่มได้หลงเข้าไปในดินแดนขัปปะ โดยใช้ตัวละครเอก คือ ชายหนุ่มนิรนามเป็นผู้ดำเนินเรื่องเองซึ่งต่างจากตอนเปิดเรื่องที่ใช้ตัวละครตัวอื่นเป็นผู้เปิดเรื่อง การดำเนินเรื่องมีการบรรยายและพรรณนาเหตุการณ์ต่างๆมากมายในดินแดนขัปปะ สิ่งต่างๆที่ปรากฏในดินแดนขัปปะที่ผู้แต่งแต่งขึ้น แท้จริงก็คือ ความเป็นไปที่ห้อมล้อมตัวของผู้แต่งเอง

ดังเนื้อความที่ว่า

"เมื่อฤดูร้อนสามปีก่อน ข้าพเจ้าสะพายเป้ขึ้นหลังเหมือนกับคนอื่นๆ
เมื่อตั้งต้นออกเดินจากที่พัก ซึ่งเป็นบ่อน้ำร้อนธรรมชาติที่คะมิโคชิ เพื่อจะไปปีนเขาโฮดะคะ
ก็เป็นที่รู้กันว่าถ้าจะปีนภูเขาโฮดะคะนี้ก็จะต้องเดินทวนแม่น้ำอะสุชะขึ้นไปทางเดียว
ข้าพเจ้าเองก็เคยปีนเขาโฮดะคะมาแล้ว แถมยังปีนขึ้นไปถึงเขายะริงทะเกะมาแล้วด้วย... "

(ขัปปะ : 19)

การปิดเรื่อง คือ จุดจบของเรื่อง ซึ่งนับได้ว่าเป็นช่วงที่มีความสำคัญมาก เพราะจะเป็นตอนที่ประเมินผลให้รู้ว่า ผู้อ่านมีความประทับใจต่อวรรณกรรมเรื่องนั้นมากน้อยเพียงใด (ประทีป เหมือนนิล 2523: 22)

การปิดเรื่อง ของ "ขัปปะ" เป็นการจบเรื่องแบบคลี่คลายปัญหาของชายหนุ่มที่ต้องการจะหาทางออกจากดินแดนขัปปะเพื่อกลับสู่โลกมนุษย์โลกแห่งความเป็นจริงให้ได้ ผู้แต่งได้สอดแทรกข้อคิดไว้ว่าทางออกของการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุด ก็คือ ทางที่เข้ามาสู่ปัญหานั่นเอง ในตอนท้ายของเรื่องชายหนุ่มสามารถกลับมาสู่โลกมนุษย์ได้สำเร็จ และผู้แต่งยังปิดเรื่องโดยทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงสาเหตุที่ทำให้ชายหนุ่มต้องมาอยู่ในโรงพยาบาลโรคจิตแห่งนี้ซึ่งเป็นปมสงสัยในบทนำตั้งแต่ตอนเปิดเรื่อง

ดังเนื้อความที่ว่า

"สองสามวันต่อจากนั้น ข้าพเจ้าก็ได้ต้อนรับขัปปะต่างๆ ผู้แวะมาเยี่ยมเยียน
อาการโรคของข้าพเจ้าตามที่ดร.เอส พูดก็คือ โรคจิตชนิดอาการกำเริบรวดเร็ว
แต่ถ้าตามความเห็นหมอชัค ข้าพเจ้าว่าท่านคงไม่ค่อยชื่อชมนัก
สรุปว่าข้าพเจ้าน่ะ ไม่ได้เป็นโรคนี้หรอก
คนที่เป็นโรคนี้คือดร.เอส รวมถึงหมอที่ดูแลข้าพเจ้าและพวกท่านทั้งหลายต่างหาก
แม้แต่หมอชัคยังมาเยี่ยม แน่ละ นักศึกษาลัปก็มา นักปรัชญามัคก็มา
แต่ว่าเฉพาะตอนกลางวันเท่านั้น นอกจากชาวประมงบัคแล้วไม่มีใครอื่นอีก"

(ขัปปะ : 118)

"แต่ว่าข้าพเจ้าไม่ใช่คนมองโลกในแง่ร้ายอย่างกวีทคหรอกนะ
ตราบใดที่พวกขัปปะยังมาเยี่ยมเยียนกันบ้างอย่างนี้ละก็...อ้อ ลืมไป
คุณยังจำผู้พิพากษาเพ็ป เพื่อนข้าพเจ้าได้ไหม ขัปปะตัวนี้พอไม่มีงานทำก็เลยกลายเป็นบ้าไป
ได้ข้าวว่ายังอยู่ในโรงพยาบาลโรคจิตในดินแดนขัปปะ
ถ้าดร.เอสยอมละก็ ตัวข้าพเจ้าเองก็อยากจะไปเยี่ยมเพ็ปบ้างเหมือนกัน..."
(ขัปปะ : 119)

จากตัวอย่างที่กล่าวนี้ จึงพอสรุปได้ว่า วรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง "ขัปปะ"ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบผู้เล่าเรื่องเป็นตัวละครเอกในเรื่อง ซึ่งผู้เล่าจะเล่าเรื่องราวที่ตนประสบและรับรู้ ซึ่งการเล่าเรื่องแบบนี้มีความสมจริงมากกว่าการเล่าแบบผู้รู้แจ้งโดยผู้เขียน เพราะตัวละครเอกได้ถ่ายทอดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวเองออกมาพร้อมกับอารมณ์ความรู้สึกนั้นๆ

คุณค่าของวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง "ขัปปะ"

การศึกษาคุณค่าด้านสังคมและเศรษฐกิจญี่ปุ่นในสมัยไทโชที่มีผลต่อวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง "ขัปปะ" สะท้อนให้เห็นว่า วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม ซึ่งการสะท้อนสังคมของวรรณกรรมมิใช่เป็นการสะท้อนอย่างบันทึกเหตุการณ์ทำนองเอกสารประวัติศาสตร์ แต่เป็นภาพสะท้อนประสบการณ์ของผู้เขียนและเหตุการณ์หนึ่งของสังคม วรรณกรรมจึงมีความเป็นจริงทางสังคมสอดแทรกอยู่

สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือต่อผู้แต่ง นักเขียนอยู่ในสังคมย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคมทั้งด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ปรัชญาและการเมือง สภาพการณ์ของปัจจัยเหล่านี้ย่อมเป็นสิ่งกำหนดโลกทัศน์ของผู้แต่ง

ดังนั้น นอกจากองค์ประกอบทางวรรณกรรมแล้ว ผู้ศึกษายังได้ศึกษาคุณค่าด้านสังคมและเศรษฐกิจที่ปรากฏในวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง "ขัปปะ" เพื่อให้เข้าใจถึงสภาพสังคม เศรษฐกิจ และชีวิตความเป็นอยู่ของคนญี่ปุ่นในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 อีกด้วย

วรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง "ขัปปะ" นี้ เป็นผลงานของริวโนะซุเกะ อะคุตะงาวะ ผู้แต่ง 'ราโชมอน' ที่ทั่วโลกรู้จักกันดี เรื่องนี้นับว่าเป็นเรื่องที่ผู้แต่งแต่งขึ้นเพื่อเสียดสีสังคมญี่ปุ่นสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ผู้แต่งเขียนเรื่องนี้ขึ้นก่อนจะฆ่าตัวตายเพียง 4 เดือน สิ่งต่างๆที่ปรากฏในดินแดนขัปปะที่ผู้แต่งแต่งขึ้นแท้จริงก็คือ ความเป็นไปที่ห้อมล้อมตัวของผู้แต่งเอง เช่น

ความวิตกกังวลเรื่องกรรมพันธุ์และภาระหนักเนื่องจากการมีครอบครัวใหญ่ ในชีวิตจริงของผู้แต่งนั้น มารดาของเขาเป็นบ้าและพี่ชายของเขาก็เป็นโรคจิตถึงกับฆ่าตัวตาย จึงส่งผลให้ผู้แต่งมีภาระต้องเลี้ยงดูญาติพี่น้องจำนวนมาก ผนวกกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ที่ประเทศญี่ปุ่นต้องประสบปัญหาต่างๆมากมาย ผู้แต่งจึงใช้ตัวละครในเรื่องเป็นตัวแทนตัวผู้แต่งเอง นั่นคือ กวีขัปปะชื่อ “ทค” โดยให้ทคนั้นเห็นว่าระบบครอบครัวและการมีญาติมากนี้เป็นเรื่องทุกข์ทรมานและในท้ายที่สุดก็ให้ทคฆ่าตัวตาย เพื่อแยกชีวิตกับศิลปะออกจากกัน อาจเป็นไปได้ว่าตัวผู้แต่งเองก็มีเจตนาจะฆ่าตัวตายเช่นกัน จึงแสดงออกมาในรูปแบบนี้

ดังเนื้อความที่ว่า

> “สิ่งที่ทคเชื่อก็คือเขาเห็นว่าการดำเนินชีวิตของขัปปะธรรมดาสามัญนั้นแสนจะบ้าบอสิ้นดี
> การที่พ่อแม่ผัวเมียพี่น้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างที่ว่า “เป็นสุข” นั้น
> ที่แท้ก็คือการก่อทุกข์ให้กันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบครอบครัวนั้นบ้าบอเป็นที่สุด
> ไม่มีอะไรเท่าเลยทีเดียว วันหนึ่งเขาชี้ออกไปนอกหน้าต่างแล้วตะโกนว่า
> “ดูซิ ดูอะไรบ้าๆนั่นสิ”
> ข้างนอกหน้าต่างมีขัปปะหนุ่มหนึ่งตัวเดินหายใจหอบมา
> โดยมีขัปปะพ่อแม่และขัปปะตัวผู้ตัวเมียอีกราว 7-8 ตัวเกาะห้อยรุงรังอยู่รอบคอ
> แต่ข้าพเจ้ากลับรู้สึกซาบซึ้งกับจิตใจที่เสียสละมากกว่า”
>
> (ขัปปะ : 38)

ความหวาดหวั่นไม่แน่ใจในอนาคต เป็นลักษณะความคิดที่ครอบคลุมอยู่ทั่วไปในสมัยไทโช ซึ่งเป็นสมัยที่ผู้แต่งแต่งเรื่องนี้ขึ้น ผู้แต่งได้สร้างเหตุการณ์ในเรื่องเพื่อเสียดสีและสะท้อนความเป็นจริงในสังคมสมัยไทโช(พ.ศ. 2455 - 2469) คือ ช่วงญี่ปุ่นหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ซึ่งเป็นยุคที่ประชาธิปไตยเริ่มเบ่งบานภายใต้กระแสของลัทธิจักรวรรดินิยมหรือชาตินิยม เป็นยุคที่น่าจดจำในฐานะที่มีคณะรัฐบาลโดยแท้จริง ประชาชนเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น มีการเติบโตของลูกจ้างที่มาจากสหภาพแรงงาน มีเหตุการณ์วุ่นวายต่างๆมากมาย เช่น เหตุการณ์ไม่สงบเรียบร้อยในญี่ปุ่นที่บรรดากรรมกรก่อการประท้วงย่อยๆเกิดขึ้นเกือบทั่วทุกแห่ง เกิดแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ทางแถบคันโต ทำให้ผู้คนล้มตายและหายสาบสูญไปรวมทั้งสิ้น 140,000 คน (ทรึงุโมะโตะ 2543: 23) และเมืองหลวงอย่างโตเกียวได้รับความเสียหายยับเยิน และต่อมาก็มีการออกกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพทางด้านความคิดของปัญญาชน เหตุการณ์เหล่านี้มีอิทธิพลต่อผลงานของริผู้แต่งเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังมีอิทธิพลส่งผลให้ผู้คนในสังคมมีความกดดัน ตึงเครียด และมีสภาพจิตใจที่ย่ำแย่

เช่น

การเกิดเหตุโกลาหลในงานแสดงดนตรี สะท้อนภาพเหตุการณ์ความไม่สงบในญี่ปุ่นสมัยไทโชที่เกิดการจลาจลนับครั้งไม่ถ้วนของเหล่าปัญญาชนและนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ไม่พอใจกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพทางด้านความคิดของปัญญาชน

ดังเนื้อความที่ว่า

“ “นี่มันอะไรกัน”

“นี่น่ะหรือ เรื่องทำนองนี้เกิดขึ้นบ่อยๆที่นี่

ตั้งแต่แรกเริ่มมาแล้ว ไม่ว่าจะเป็นรูปเขียน วรรณกรรม หรือ...

เดิมทีเดียว ไม่ว่าจะเป็นภาพวาดหรือวรรณกรรม มันล้วนแต่พอมองเห็นชัดว่าอะไรเป็นอะไร

ประเทศนี้เลยไม่มีการห้ามขายหรือห้ามแสดงภาพ แต่ว่าเรามีการห้ามแสดงดนตรี

ไม่ว่าจะเป็นเพลงที่ทำลายจารีตนิยมหรือไม่อย่างไร

ขัปปะที่ไม่มีหูเลยย่อมไม่เข้าใจอยู่นั่นเอง” ”

(ขัปปะ : 50)

หรือ การประท้วงหยุดงานของเหล่ากรรมกรขัปปะ และการวางเพลิงบ้านของเกล ขัปปะประธานบริษัทผลิตกระจกผู้ร่ำรวย สะท้อนภาพเหตุการณ์ความไม่สงบในญี่ปุ่นสมัยไทโชที่บรรดากรรมกรก่อการประท้วงย่อยๆขึ้นเกือบทั่วทุกแห่งในญี่ปุ่น เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมจากเหล่านายทุนหน้าเลือด

ดังเนื้อความที่ว่า

“ที่จริงเกลเล่าว่าประเทศนี้จะผลิตเครื่องจักรใหม่ๆออกมาได้ราว 700-800 ชนิดต่อเดือน

โดยเฉลี่ยเครื่องจักรเหล่านี้จะผลิตสิ่งต่างๆได้เป็นจำนวนมากโดยไม่ต้องใช้มือคนเลย

ดังนั้นผลที่เห็นก็คือ ขัปปะถูกไล่ออกจากงาน ราว 40,000-50,000 ตัวทุกเดือน

ขนาดนั้นแล้วแม้ข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือพิมพ์ทุกเช้า ก็ยังไม่เคยเห็นข่าวการประท้วงนัดหยุดงานเลย

ได้แต่แปลกใจอยู่ จนกระทั่งวันหนึ่งได้รับเชิญให้ไปงานเลี้ยงที่บ้านเกลกับเพ็คและชัค

จึงได้ลองถามดูว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

“ทำไมน่ะหรือ ก็ทุกตัวถูกกินหมดน่ะซี” ”

(ขัปปะ : 55)

“ผู้ที่เข้ามาตอนนี้พอดีคือหัวหน้าคนรับใช้ในสโมสร

เขาโค้งให้เกลแล้วก็พูดราวกับอ่านเสียงเรียบเรื่อยว่า

“เกิดไฟไหม้ที่ข้างบ้านท่านขอรับ”

“ไฟ ไฟไหม้เรอะ”

เกลลุกพรวดพราดขึ้นอย่างตกอกตกใจ แน่นอนข้าพเจ้าก็พรวดขึ้นด้วย

แต่ว่าหัวหน้าคนรับใช้ยังคงมีทีท่าสงบและแถมท้ายว่า

“แต่ก็ดับเรียบร้อยแล้วขอรับ”

เกลมองตามหัวหน้าคนรับใช้ไป แล้วยิ้มหน้าแหยๆ

พอได้เห็นสีหน้าเขาเข้า ข้าพเจ้าก็รู้สึกตัวว่าเกลียดชังประธานบริษัทผลิตกระจกนี้ขึ้นมาทีเดียว

เพราะอะไรไม่รู้ บัดนี้เกลไม่ใช่ยอดนายทุนหรืออะไรทำนองนั้นอีกแล้ว

เข้าเป็นเพียงขัปปะธรรมดาตัวหนึ่งเท่านั้น”

(ขัปปะ : 64-65)

จากการศึกษาคุณค่าของวรรณกรรมแปลทางด้านสังคมและเศรษฐกิจญี่ปุ่นในสมัยไทโชที่มีผลต่อวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง “ขัปปะ” นี้ ชี้ให้เห็นว่า วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม และสังคมก็มีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือต่อผู้แต่งเช่นกัน วรรณกรรมเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ผู้แต่งตั้งใจเขียนขึ้นเพื่อเสียดสีสังคมญี่ปุ่นสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 โดยเฉพาะ แม้จะเขียนมานานกว่า 50 ปีแล้ว แต่ก็ยังเป็นที่นิยมอ่านกันอยู่ในปัจจุบันของคนญี่ปุ่น อาจจะเป็นเพราะความสนุกขบขันและแง่คิดบางอย่างที่ไม่ล้าสมัยนั่นเอง อีกทั้งการได้อ่านวรรณกรรมเรื่องนี้เสมือนได้เปิดโลกทัศน์ในมุมมองของผู้แต่ง

บทสรุป

หลังจากที่ได้ศึกษาวรรณกรรมเรื่อง “ขัปปะ” พบว่าวรรณกรรมเรื่องนี้มีลักษณะเด่นอยู่ 4 ประการ

ประการแรก วรรณกรรมเรื่องนี้ผู้แต่งผู้นี้ได้ชื่อว่าเป็น “ราชาเรื่องสั้นแดนอาทิตย์อุทัย” และได้รับยกย่องว่าเป็นเรื่องยอดเยี่ยมแบบคลาสสิกในวงการวรรณกรรมญี่ปุ่นยุคปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นด้านการใช้ถ้อยคำสำนวน ความคิด ตลอดจนการวางโครงเรื่องทุกแง่มุม ผู้แต่งได้แต่งวรรณกรรมเรื่องนี้ขึ้นก่อนจะฆ่าตัวตายเพียง 4 เดือน และได้ใช้ตัวละครในเรื่องเป็นตัวแทนตัวเอง แม้ตัวละครตัวนั้นจะไม่ใช่ตัวละครเอกก็ตาม แต่ก็เป็นตัวละครที่มีอิทธิพลต่อเนื้อเรื่องเช่นกัน ทำให้วรรณกรรมเรื่องนี้มีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่งว่าทำไมผู้แต่งถึงฆ่าตัวตายหลังเขียนเรื่องนี้

ประการที่สอง ผู้แต่งได้นำสัตว์ในตำนานของญี่ปุ่นที่คนญี่ปุ่นคุ้นเคยกันดีมาตั้งแต่โบราณ มักปรากฏในนิทาน นิยาย ตำนาน และคำพังเพยในแง่ขบขันเสมอ มาผูกเรื่องตามจินตนาการของผู้แต่ง

ประการที่สาม ด้านองค์ประกอบของวรรณกรรม ซึ่งประกอบไปด้วย เนื้อเรื่อง โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร ฉาก บรรยากาศ กลวิธีการดำเนินเรื่องนั่น ผู้แต่งได้แต่งเรื่องขึ้นมาเป็นอย่างดี มีความกระชับ ชวนหัว ขบขัน และมีบทกวีหรือแนวคิดตะวันตกแฝงอยู่มากมาย

ประการที่สี่ ด้านคุณค่าด้านสังคมและเศรษฐกิจญี่ปุ่นในสมัยไทโชที่มีผลต่อวรรณกรรมเรื่องนี้ ผู้แต่งได้ใช้ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมญี่ปุ่นสมัยนั้นนำมาแต่งเป็นเรื่องราวในเชิงเสียดสีและสะท้อนภาพความเป็นจริง เพราะสังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือต่อผู้แต่ง นักเขียนอยู่ในสังคมย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคมทั้งด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ปรัชญาและการเมือง สภาพการณ์ของปัจจัยเหล่านี้ย่อมเป็นสิ่งกำหนดโลกทัศน์ของผู้แต่ง ผู้ที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก “ริวโนะซุเกะ อะคุตะงาวะ”

บรรณานุกรม

กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2522). **วรรณคดีวิจารณ์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จันทร์ฉาย ภัคอธิคม. (2539). **ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ตรีศิลป์ บุญขจร. (2523). **นวนิยายกับสังคมไทย (2475-2500).** กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์.

เถกิง พันธุ์เถกิงอมร. (2528). **หลักการวิจารณ์วรรณคดี**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครศรีธรรมราช: โครงการตำราและเอกสารวิชาการวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช.

ทสึงุโมะโตะ, อะอิคะวะ. (2543). **กระจกส่องญี่ปุ่น**. (แปลจากเรื่อง นิฮงทะเทะโยะโกะ : Japan as it is โดย ปราณี จงสุจริตธรรม). พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงเรียนภาษาและวัฒนธรรมสมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

บาหยัน อิ่มสำราญ. **"เอกสารคำสอนวิชา 411 231 นวนิยายและเรื่องสั้นของไทย."** นครปฐม : ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548. (อัดสำเนา)

ประทีป เหมือนนิล. (2523). **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.

สุพรรณี โกศลวัฒน์. **วรรณกรรม : หลักและวิธีการ.** พิมพ์ครั้งที่ 1, เชียงใหม่ : ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2530.

อะคุตะงาวะ, ริวโนะซุเกะ. (2551). **ราโชมอนและเรื่องสั้นอื่นๆ**. (แปลจากเรื่อง Rashomon and Seventeen Other Stories โดย กิตติพล สรัคคานนท์). กรุงเทพฯ : สมมติ.

อะคุตะงาวะ, ริวโนะซุเกะ. (2554). **ขัปปะ.** (แปลจากเรื่อง Kappa โดย กัลยาณี สีตสุวรรณ). พิมพ์ครั้งที่ 3. นครปฐม: เม่นวรรณกรรม.